

Základné informácie:

Obec Krížovany sa rozprestiera v Šarišskej vrchovine, povodiu Hornádu a Torysy. Prvá písomná zmienka o Prešove, leží v nadmorskej výške 403 m.n.m. a nachádza sa v dedine Prešov. Počet obyvateľov je 350. Táto obec najbližšie dedinou Hrabkov. Východne susedí s Obcou Ondrašovce, Jakubovany a na západ s Obcou Ovčie.

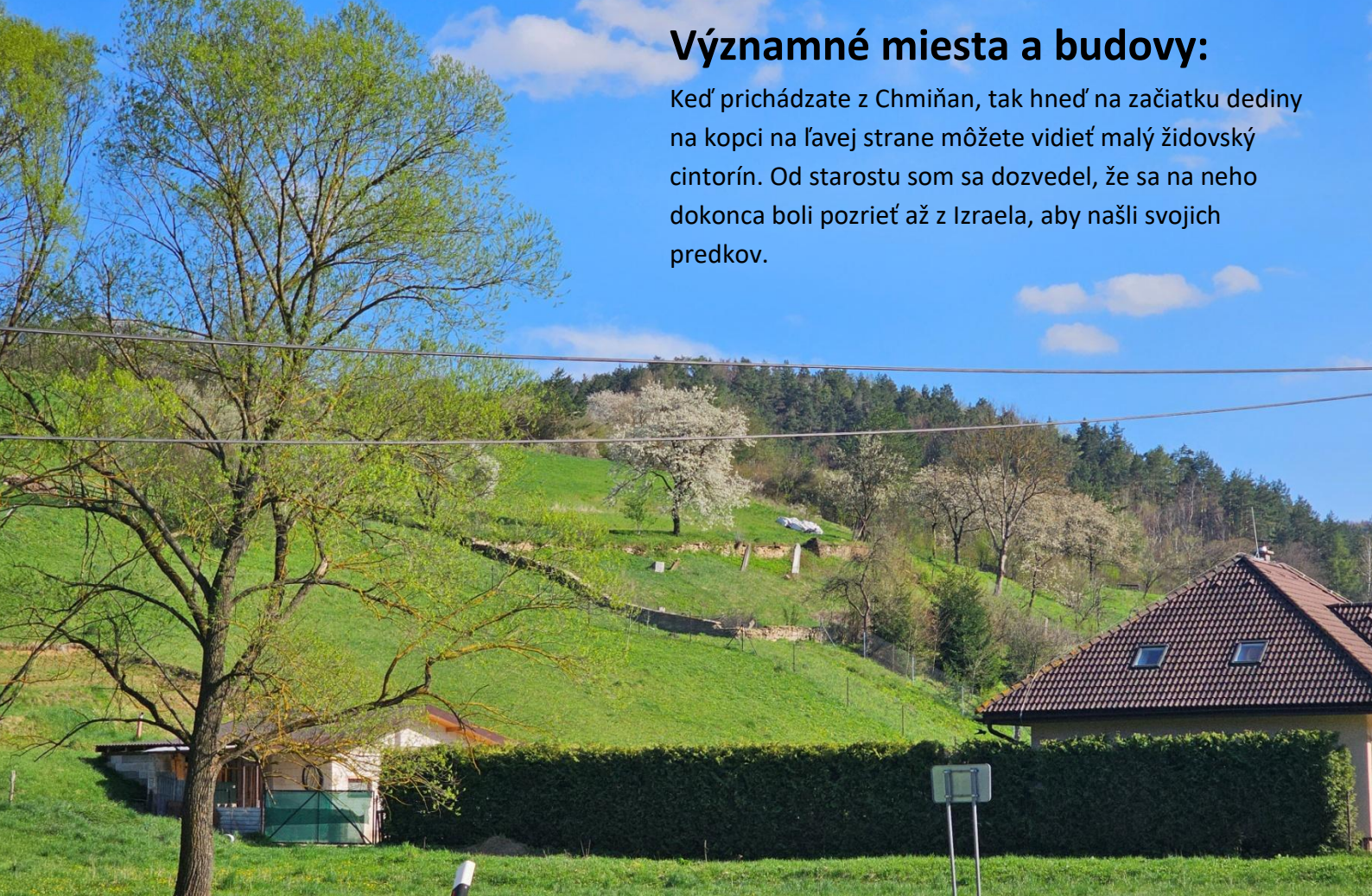
v údolí rieky Krížovianka, ktorá patrí k obci je už z roku 1318. Patrí do okresu sa približne 17 km na západ od mesta susedí so severu s dedinou Chmiňany. Z juhu Severozápadne s obcou Chminianske

KRÍŽOVANY

Významné miesta a budovy:

Keď prichádzate z Chmiňan, tak hneď na začiatku dediny na kopci na ľavej strane môžete vidieť malý židovský cintorín. Od starostu som sa dozvedel, že sa na neho dokonca boli pozrieť až z Izraela, aby našli svojich predkov.

Keď budete pokračovať ďalej po hlavnej ceste mali by ste na pravej strane uvidieť **kaplnku sv. Valentína**. Tá vznikla približne v polovici 14. storočia. Pôvodne to bola gotická obytná veža, ktorá bola premenená na kaplnku a zvonicu v 18. storočí.

Od kaplnky stačí prejsť len niekoľko krokov ďalej a prídete do stredu dediny, kde sa najprv nachádza **hasičská zbrojnica**, potom **coop jednota potraviny** a **hostinec** v jednej budove a hneď pri nich sa potom nachádza aj **obecný úrad**. Starosta mi prezradil, že najprv tam bola namiesto úradu škola, ktorú neskôr však zrušili. Pred obecným úradom sa nachádza venovaný sovietskej armáde za vyslobodenie obce.

Ďalej asi o 100 metrov sa nachádza zrenovovaný **Farský kostol povýšenia Svätého kríža**. Kostol je ranogotický, postavený okolo roku 1330. V roku 1775 bol barokovo upravený a obnovený v rokoch 1897 a 1915.

Keď prejdete potom pár krokov cez malý kopček, uvidíte poslednú významnú časť obce, ktorou je veľké **futbalové ihrisko** pri ktorom je dostavané ešte ďalšie menšie **multifunkčné ihrisko**.

Nepáčilo sa mi: 1. Už keď som sa pozeral na Krížovany cez

google maps, som si všimol veľký neupravený oplotený objekt, ktorý sa nachádzal medzi Hrabkovom a Krížovanmi. Vyzeral ako skládka.

Neskôr som pri rozhovore so starostom zistil, že tento objekt patrí ešte ku obci Krížovany a vlastní ho pán menom Peter, ktorý **objekt využíva na chovanie zvierat**. Zamestnáva tam však nekompetentných ľudí a preto, podľa starostu, to vyzerá tak zle a každému v obci to vadí. Pán starosta sa s ním vraj už veľakrát rozprával, ale nedá si povedať.

2. Cestou do Krížovian som viezol Jakuba Michalíka, ktorý mi spomenul, že má v obci rodinu, a že si pamätá, že tam majú veľké futbalové ihrisko. To som síce zistil, že je stále pravda, ale **ihrisko bolo neupravené** a pri rozhovore som sa dozvedel, že sa už využíva iba zriedka. V minulosti hrali Krížovany 3. slovenskú futbalovú ligu, ale teraz už tu na to nie je dostatok hráčov. Hrajú sa tu už len exhibičné turnaje raz za čas. To je podľa mňa škoda, pretože futbal je veľkou časťou väčšiny obcí a je to príjemný koníček pre hráčov a rodinná zábava pre pozerajúcich. Veľmi rád by som si pozrel zápas Krížovany proti Hrabkovu napríklad. (Snáď sa toho ešte niekedy dočkám)

3. Keď som sa prechádzal po Krížovianoch a fotil budovy, nemohol som si nevšimnúť potok Krížovianka, ktorý sa tiahne cez stred celej obce. Je naozaj malý, ale aj napriek tomu nemá urobené pevné brehy a nie je upravený. Rozprával som sa o tom aj so starostom a ten v podstate povedal, že už dlho sa potok snažia skrásliť a urobiť aspoň nejaké brehy, ale je na to málo financií a nevedia ani dostať povolenie na to, aby s týmto povodím Hornádu a Torysy niečo robili. To samozrejme nie je až taký problém, dokým neprídu povodne alebo sa nezačne rúcať breh, na ktorom má veľa ľudí postavený mostík k domu.

4. Oveľa väčší problém (možno aj najväčší) obce je, že nemajú kanalizáciu. To by som ani nezistil voľným okom, ale to určite veľký dokončená jeseni. Každý človek s ktorým som sa rozprával, vrátane starostu, sa na to sťažoval. A bodaj by aj nie, je problém a komplikácia pre občanov. Našťastie ma starosta uistil, že kanalizácia by mala byť po skoro 20 rokoch plánovania a zbierania dotácií, niekedy o 2 roky v jeseni.

5. Veľká nevýhoda, ktorá postihuje všetky menšie dediny, je nedostatok služieb. V obci sa nenachádza ani lekárneň, ani doktor, ani knižnica (tá sa nachádzala na obecnom úrade, ale bola zrušená), ani materská a základná škola atď. V tomto sú občania Krížovian úplne závislí od strediskovej obce, ktorou sú Chmiňany. Tam sa nachádza aj doktor, aj lekárneň a aj tam chodia deti do školy. Starosta mi však povedal, že to už nie je až taký veľký problém ako niekedy, pretože teraz má každý auto a k doktorovi či do školy chodí do Prešova.

Páčilo sa mi:

1. Ako prvé musím znova spomenúť krásne prostredie, ktoré ma ohúrilo ešte cestou do obce a neprestalo ma udivovať až dokým som neprišiel na diaľnicu. Je zvláštne pre mňa, ako človeka žijúceho 18 rokov v meste, si predstaviť, že takáto rozprávková krajina sa nachádza len niekoľko kilometrov od Prešova. Vyšiel som na obidve strany údolia. Odtiaľ vyzerala obec úplne ako z nejakého obrazu. Okrem toho tam bolo ticho a pokojne, čo ma veľmi upokojilo a nahodilo to dobrú atmosféru pred stretnutím so starostom.

2. Keď som si pozeral oficiálnu stránku obce, všimol som si, že sa tam spomína projekt o postavení multifunkčného ihriska. Keď som naozaj prišiel do Krížovian, bol som príjemne prekvapený, pretože ihrisko už bolo postavené. Myslím, že je to veľmi dobrá vec hlavne pre mládež, ktorá tam môže tráviť čas a športovať.

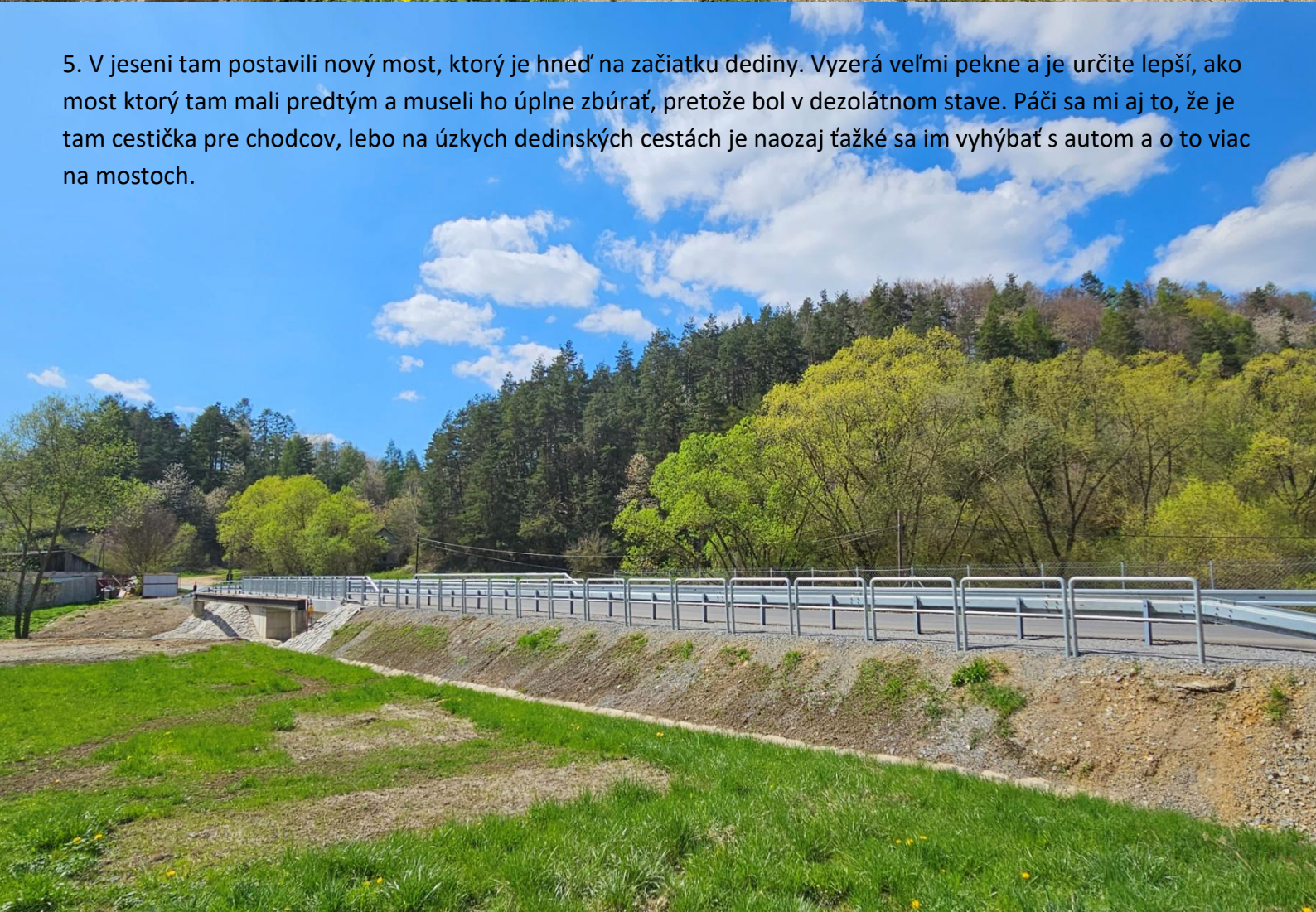
3. To, že sa v takejto malej obci nachádza hasičská zbrojnica som naozaj nečakal, ale bolo to veľmi príjemné prekvapenie. Znamená to, že občania sú viac chránení pred ohňom, čo sa vždy počíta a dokonca zbrojnicu nedávno opravili, vymaľovali a dali tam nové okná, čiže aj vyzerá viac decentne.

4. V obci sa nachádzajú 3 autobusové zastávky, čo je podľa mňa veľmi dobré pre komfort ľudí v obci . Tento fakt som si všimol iba náhodou. Spýtal som sa na to pre istotu aj starosta, pretože mi to prišli nerealistické, no starosta to potvrdil. Povedal, že hoci majú málo obyvateľov, dedina je dostatočne dlhá na to, aby to boli 3 zastávky.

5. V jeseni tam postavili nový most, ktorý je hneď na začiatku dediny. Vyzerá veľmi pekne a je určite lepší, ako most ktorý tam mali predtým a museli ho úplne zbúrať, pretože bol v dezolátnom stave. Páči sa mi aj to, že je tam cestička pre chodcov, lebo na úzkych dedinských cestách je naozaj ťažké sa im vyhýbať s autom a o to viac na mostoch.

Rozhovory s obyvateľmi:

Rozprával som sa s viacerými obyvateľmi obce. Každý jeden bol veľmi milý (púšťali ma pred seba v rade pri pokladni v coop jednote) a nikomu nevadilo, že sa pýtam otázky. Snažili sa mi odpovedať najlepšie ako vedeli a niektorí mi povedali aj kúsok z ich života (napr. ako stratili peňaženku alebo koľko rokov bývajú v Krížovanoch).

Pýtal som sa hlavne na to, ako sa im tu žije, či sú spokojní a či by možno niečo zmenili. Všetci mi odpovedali v podstate rovnako. Každý povedal, že sa mu v obci žije veľmi dobre a že by to nevymenili za nič.

Pri pozitívach spomenuli hlavne krásnu prírodu a ticho.

Pri negatívach sa vždy rozrozprávali, ale iba o jednej veci, ktorou je neurobená kanalizácia, na ktorú som sa neskôr opýtal aj starostu.

Rozhovor so starostom:

Starosta a zároveň aj predseda dobrovoľných hasičov v Krížovianoch sa volá Cyril Harničár. Je to veľmi milý a zhovorčivý starší pán, ktorého delí posledné volebné obdobie od dôchodku, ale aj napriek tomu sa aktívne stará o dobro svojej obce. Na poste starostu Krížovian je už 20 rokov (6 volebných období za sebou) a na konci tohto volebného obdobia to bude až 24 rokov. Prezradil mi, že potom už pôjde do dôchodku.

Rozprávali sme sa skoro hodinu, keď si v piatok o 15:00 na mňa našiel čas medzi pomáhaním jeho synovi. Odpovedal mi na všetky moje otázky a ja som sa najprv pýtal na moje pripravené otázky, ale keď už mi došli, tak som sa začal pýtať improvizované otázky, ktoré ma zaujímali. To mi v konečnom dôsledku pomohlo viac pochopiť obec a jeho názory a pripomienky používam, ako ste si už určite všimli, v celom texte a nie len tu.

Starostom sa stal v roku 2002 po tom, čo 20 rokov robil kamionistu. Povedal, že veľa ľudí ho chcelo vidieť na tej pozícii a aj jeho otec bol richtárom v minulosti, tak kandidoval a vyhral. Snažil sa byť akčný od začiatku a vyhovieť občanom čo najviac, no po chvíli zistil, že sa to rýchlo a naraz nedá všetko urobiť, kvôli malému rozpočtu obce, z ktorého museli dotovať aj hasičov, tak zvolil skôr pomalší ale efektívnejší prístup. Keď som sa ho opýtal na rozpočet, povedal že sa pohybuje niekde okolo 100 000€, ale dodal, že to je dostačujúce pre túto obec a nestážujú si až tak veľmi.

Počas jeho doterajšej 20 ročnej kariéry na poste starostu stihol vytvoriť 6 bytový dom, multifunkčné ihrisko, detské ihrisko, upratal a pokosil židovský cintorín, zrenovoval hasičskú zbrojnicu a verejné osvetlenie, vyžiadal postavenie nového mosta na konci dediny a postavil altánok. Teraz sa sústreďuje na oplotenie cintorína, bio odpad v spolupráci s KOSIT a samozrejme kanalizáciu, ktorú rieši vraj už skoro 17 rokov.

Záver:

Krížovany sú malá, malebná a tichá dedinka situovaná v krásnom údolí, do ktorého nesiahá ruch mesta. Zabudol som tam na všetky moje problémy a užíval som si krásne počasie a prírodu, ktorú obec ponúka. Naozaj sa mi tam veľmi páčilo a niekedy som zabúdal aj fotiť, pretože mi to celé neprišlo, ani ako robenie projektu ale skôr niečo, čo by som robil dobrovoľne. Prehľadávanie nového miesta, pýtanie sa obyvateľov na ich skúsenosti a názory týkajúce sa obce v ktorej žijú už desaťročia ma naozaj zaujímalo a bavilo. Stretnutie so starostom bolo pre mňa prekvapujúco príjemné, aj napriek tomu, že som sa toho veľmi bál.

V takomto hesle sa v podstate pre mňa nesie aj všetko v tomto projekte. Pretože na začiatku, keď nám bol zadaný, mi prišiel ako najhorší projekt, ktorý som kedy dostal, pretože som mal strach. Mal som strach z nových vecí a z komunikácie so starostom či občanmi. Strávil som viac času rozmyšľaním nad tým, ako by som sa mohol tomuto projektu vyhnúť, ako reálnym chystaním projektu. Nakoniec som si však povedal, že sa musím prekonať, keď už každý robil ten projekt a som rád že som to urobil. Zažil som tam jeden z najlepších dní na ktorý nikdy nezabudnem. Nie len pre všetky už spomenuté veci, ktoré sa mi páčili na obci, ale hlavne kvôli tomu, že som prekonal svoj strach.

(PS: Krížovany som si vybral najväčšou náhodou, a to tak, že som si hodil šípkou na mapu)

*Všetky fotky s bielym pozadím, sú fotky vecí, ktoré som dostal od starostu

No 115
OFFICIAL MAP

ŠARIŠKÁ VRCHOVINA BRANISKO • BACHUREŇ

1 : 50 000

75
1948 - 2023

VKÚ
1948 - 2023

časové údaje cyklistický zimné športy GPS
sieť WGS 84

TURISTICKÁ A CYKLISTICKÁ MAPA

Wander- und Radwanderkarte Tourist and cycle map
Turista- és kerékpáros térkép
Mapa turystyczna ze szlakami rowerowymi

6. vydanie
2023

Ručne maľovaná mapa regiónu

Dolný ŠARIŠ

www.saris.eu.sk
+ maľovaný plán mesta Prešov

Vydavateľ: Reklamná agentúra CBS spol. s r.o.
Rudohorská 33, 074 11 Banská Bystrica
e-mail: info@csb.sk, www.csb.sk
tel: +421(0)85 471 88 97 fax: 471 84 98, mobil: 0903 690 422
Grafická úprava: Róbert Kotoš - CENTE
Maľba: J. Deačik (05/2006), J. Papáková, J. Šabat (objekty)
© 2003 Milan Pápačka - Československý & CBS spol. s r.o.

9 788089 321100

www.malovane-mapy.sk, www.regiony.eu

KRÍŽOVANY

051/795 7110
OBECKRIZOVANY@ZOZNAM.SK

700. výročie
prvej písomnej zmienky

KRÍŽOVANY

tel.: 051 / 795 7110
abeckrizovany@gmail.com